

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ХИМИЯ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

30 август 2016 г. – Вариант 2

ВТОРИ МОДУЛ

Отговорите на задачите от 36. до 50. вкл. записвайте в свитъка за свободните отговори

36. Елемент от трети период на Периодичната таблица има един електрон в най-външния електронен слой на атомите си.

А) Колко оксида образува този елемент?

Б) Напишете химичните формули (химичната формула) на оксидите (оксида) му.

В) Определете вида (киселинен, основен, амфотерен, неутрален) на оксидите (оксида) на елемента.

37. В час по химия учениците имат за задача да изберат комбинация от два реактива, взаимодействието на които протича с относително най-голяма скорост. Те разполагат със следните реактиви: 5% солна киселина, 10% солна киселина, пластинка магнезий с размери 10/6/3 mm, магнезий на прах, магнезий на гранули с диаметър 6 mm.

А) Кои са двата реактива, които ще взаимодействат с най-голяма скорост?

Б) Запишете с химично уравнение процеса на взаимодействие между избраните реактиви.

38. В две чаши има по 100 mL разтвори на KCl и CaCl₂ с концентрации 1 mol/L.

А) Колко е моларната (молната) концентрация на хлоридните йони във всеки от двата разтвора?

Б) Колко грама KCl има в съответната чаша?

39. Един от чувалите с химикали, с които разполага земеделски стопанин, е останал без обозначение. В разтворена във вода проба от веществото земеделецът потапя виолетова лакмусова хартия, защото предполага, че в чувала се съдържа или минералният тор калиев хлорид, или гасена вар.

А) Какъв ще е цветът на лакмусовата хартия, ако веществото в чувала е калиев хлорид?

Б) Какъв ще е цветът на лакмусовата хартия, ако веществото в чувала е гасена вар?

В) Какъв е цветът на лакмуса в разтвор с pH > 7?

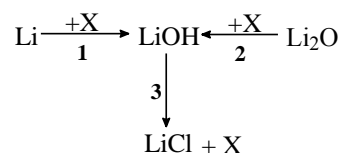
40. Четири реактивни стъкла: А, Б, В и Г, съдържат четири съединения на желязото, както следва: А – железен сулфид, Б – железен дисулфид (пирит), В – дижелезен трисулфат и Г – железен сулфат. Запишете химичните формули на съединенията, които се съдържат в реактивните стъкла. (В свитъка за свободни отговори срещу буквите А, Б, В и Г запишете съответните формули.)

41. Проба от калцинирана сода (Na_2CO_3) е залята със солна киселина. Продукти на реакцията са вода, газът Х и съединението Y.

А) Изразете процеса с химично уравнение.

Б) Изразете с химични уравнения други две реакции, като при едната от тях се получава газът Х, а при другата – съединението Y.

42. Веществото Х участва като реагиращо вещество или като продукт в преходите 1, 2 и 3:

Изразете с химични уравнения преходите 1, 2 и 3.

43. Кои от твърденията са верни и кои – неверни? (В свитъка за свободни отговори срещу буквите от А) до Е) запишете ДА или НЕ.)

А) Алуминият е метал.

Б) Газираната вода съдържа CO_2 .

В) Елементът магнезий влиза в състава на хлорофила.

Г) Въздухът съдържа повече кислород, отколкото азот.

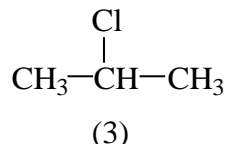
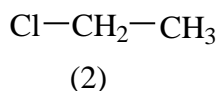
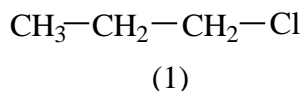
Д) Стомашният сок има $\text{pH} < 7$.

Е) В природата сярата се намира само под формата на химични съединения.

44. Европейският парламент и Съветът на Европейския съюз регламентират разрешените за използване в хранителните продукти добавки. Съставен е списък, в който на възможните добавки в храните съответства така нареченият Е-номер. Глицеролът (Е422) и калциевият диацетат (Е263) са сред безопасните добавки. В Европейския съюз не се разрешава мравчената (метановата) киселина (Е236) да се влага в храни.

Означете със съкратени структурни формули химичните съединения, съответстващи на Е422, Е263 и Е236. (Запишете формулите срещу съответния Е-номер.)

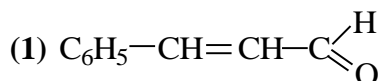
45. Дадени са следните структурни формули:

А) С кои от формулите (1), (2) и (3) са означени изомери?

Б) Наименувайте съединението (1).

46. Канелата е подправка, която се използва за ароматизиране на храна и за лечебни цели. Специфичният ѝ аромат се дължи на химичното съединение, означено с формула (1). Съединението, означено с формула (2), се съдържа в българското розово масло.

А) Към кои класове органични съединения се отнасят съединенията (1) и (2) според функционалните групи в молекулите им? (В свитъка за свободни отговори срещу номерата (1) и (2) на съединенията запишете наименованието на съответния клас съединения.)

Б) Според състава си кое (кой) от съединенията (1) и (2) се отнася(т) към ароматните съединения?

47. В четири чаши се намират в течно състояние следните съединения: CH_3CHO (чаша 1), HCOOH (чаша 2), CH_3OH (чаша 3) и CH_3COCH_3 (чаша 4). При поставяне на парченце натрий във всяка от чашите, в две от тях се отделя газ.

А) Запишете номерата на чашите, в които се отделя газ.

Б) Изразете с химични уравнения процесите, които протичат в тези две чаши.

48. Метанол може да се получи при взаимодействие на водород с въглероден оксид (1) или на водород с метанал (2). Реакция (1) е промишлен метод за получаване на метанол и се провежда при температура 200-300 °С, повишено налягане и в присъствие на катализатор.

Запишете с химични уравнения процесите (1) и (2). В уравнение (1) запишете и условията на реакцията.

49. Изберете подходящите думи и изрази, с които трябва да се допълни текстът. (В свитъка за свободни отговори срещу (1), (2) и (3) запишете съответните думи и изрази.)

въгледихидрати, мазнини, блатен газ, ферментация, механична обработка, белтъци, ензими, природен газ и нефт, биогориво, изкуствен тор, окисление, горене.

Етанол може да се получи чрез _____ (1) _____ на _____ (2) _____, съдържащи се в царевица, захарно цвекло, тревисти растения, земеделски отпадъци и др. Полученият по този начин етанол се използва като _____ (3) _____ .

50. На графиката е показано изменението на разтворимостта във вода на две соли – KNO_3 и NaNO_3 , в зависимост от температурата. Отговорете на въпросите, като използвате графиката:

А) Коя от двете соли има по-малка разтворимост във вода при 20°C ?

Б) Получен е наситен разтвор на NaNO_3 в 100 g вода при 40°C . Колко грама е масата на разтвора и колко грама NaNO_3 се съдържат в него?

